

Turinys

PRATARMĖ	9
I. PROLOGAS. NUO ISTORIJOS IKI ISTORIOSOFIJOS	13
1 skyrius. Kitu kampu apie prūsų istorinę lemtį	15
§ 1. Ar tikrai jie neturėjo savo valstybės?	15
§ 2. Pasakojimas, kuriame nevengiama siaubo vaizdų	18
§ 3. Ir odė, ir nekrologas mūsų giminaičiams	22
§ 4. „Prūsų teisynas“: argumentai prieš	28
§ 5. Atsisveikinimo žodis	32
2 skyrius. Apie ką ir kaip kalbėsime toliau	35
§ 1. Vertybių atkarpoje: nuo A. Breiviko iki V. Landsbergio	35
§ 2. Šis tas apie epistemologiją ir šv. Brunoną	40
§ 3. Ką rinktis: istorinę ar dvasinę Tėvynę?	44
§ 4. Tapatybių kryžkelėse: Juzefo Pilsudskio atvejis	49
§ 5. Mintys apie asmenybės vaidmenį istorijoje. Andriaus Volano atvejis	51
§ 6. Socialinės krizės: iš kur jos? XVII–XVIII a. atvejis Lietuvoje	55
§ 7. Tarp „archajinio“ ir „istorinio“ žmogaus. M. Eliadės verdiktas	60
3 skyrius. Dramatiškas 1205 m. įvykis ir jo prasmės paieška	64
§ 1. Preambulė	64
§ 2. Įvykio pristatymas su komentarais	65
§ 3. Ar tai tik vieno kaimo auka?	67
§ 4. Papročio diktatas ar dvasinio išgyvenimo apoteozė	69
§ 5. Aukos prasmė: genties susitelkimo būdas	73
§ 6. Įvykio lokalizavimo kontūrai	76
II. GAMTOJAUTOS CIVILIZACIJA	79
1 skyrius. Senųjų lietuvių tapatybė ir jos signatūros	81
§ 1. Sociosofinių įžvalgų blyksniai	81
§ 2. Politeizmo ir monoteizmo priešprieša ar dermė?	85
§ 3. Ką sako komparatyvistika ir G. Hėgelis	88
§ 4. Žemė – Dievų Motina?..	91
§ 5. „Gyvasis“ vanduo. Apie ką jis kalba?	94
§ 6. Sakralizuoti simboliai ir puošyba. Smūtkelio istorija...	96
§ 7. Tyli įkapių kalba	103
§ 8. Kas dar nepasakyta apie Pilėnus	106
2 skyrius. Odė gimtajai lietuvių kalbai ir jos sakralumui	110
§ 1. Preambulė su „japonišku padažu“	110
§ 2. Trumpa kelionė už nutolusio horizonto	111
§ 3. Gyvoji kalba ir jos aura	113
§ 4. Auros tąsa, arba ką pasakė I. Kantas	117

§ 5. Kitu kampu apie lietuvių ir sanskrito kalbų giminystę	121
§ 6. Tarp garso, prasmės ir beprasmybės	125
3 skyrius. Tautos kokybinis virsmas: liaudies dainos atvejis	132
§ 1. Ką surinko Zita Kelmickaitė ir apie ką kalbėjo grafas Konstantinas Tiškevičius	132
§ 2. Tik keli senųjų liaudies dainų epizodai	135
§ 3. Tęstinė odė sutartinėms	139
§ 4. Kelios mintys apie mantrinę dainavimą	142
§ 5. Ties finišo juostele	144
4 skyrius. Pagiriamasis žodis tautotyros žygeiviams	149
§ 1. Ginamoji kalba, pagardinta turkišku padažu... ..	149
§ 2. Apie ką ir kaip pasakojo Matas Pretorijus	152
§ 3. Kur sklando lietuvių proistorės dvasia?	155
§ 4. Česlovo Gedgaudo taurioji vaizduotė	158
§ 5. Jūratė Statkutė de Rosales ir jos rastosios Europos šaknys	162
§ 6. Intriguojanti tautotyryninko Algirdo Patacko pozicija	168
§ 7. Epilogo mintys	172
III. SIAUBO ŠĖLSMAS IR JO ŠEŠĖLIAI	175
1 skyrius. Etmonai Jonušas Radvila ir Bogdanas Chmelnickis:	
„dvikovo“ anatomija	177
§ 1. Nuo Vaišvilko ir Švarno iki S. Šuškevičiaus	177
§ 2. Bogdanas Chmelnickis ukrainiečių istoriko akimis	182
§ 3. Apie ką pasakoja lenkų istorikas ir faktai	186
§ 4. Juodieji Jonušo Radvilos žingsnių šešėliai	191
§ 5. Apie Jonušo Radvilos prabangą ir... valstybingumą	193
§ 6. Nenutrūkstančios minties tąsa	198
§ 7. Makabriški kunigaikščių Radvilų giminės likimo vingiai	201
2 skyrius. XVII–XVIII a. išgyvento škvalo anatomija	206
§ 1. Tragedijos prologas: 1655-ųjų Vilnius	206
§ 2. Kraupūs Vilniaus naikinimo vaizdai	209
§ 3. „Relaksacinės minties“ intarpas... ..	215
§ 4. Košmariška kaimų tuštėjimo grandinė	218
§ 5. Zigmanto Vazos didžioji avantiūra ir jos tąsa	223
§ 6. Kas dar nepasakyta	227
3 skyrius. „Siaubo šimtmečio“ anatomija: raganagaudystė	230
§ 1. Svylančių kūnų kvapas: iš kur jis?	230
§ 2. Keletas įvadinųjų pastebėjimų dėl raganagaudystės Lietuvoje	234
§ 3. Raganų naikinimo psichozės Lietuvoje vaizdai	240
§ 4. Ar raganagaudystė Lietuvoje turėjo išskirtinių bruožų?	244
§ 5. Verdikto raganagaudystei tautotyrinė interpretacija	248

IV. ERDVĖLAIKIO PĖDSAKAIS	253
1 skyrius. Keisti lietuvybės vingiai ir jų istorinės atkarpos	255
§ 1. Ką pasakė Adomas Mickevičius	255
§ 2. Kaip prūsų žemės tampa rusų žemėmis	259
§ 3. Kodėl karalius Mindaugas nestabdė slavizacijos?	262
§ 4. Lietuvių savinaikos virusas: kunigaikščio Daumanto atvejis	266
§ 5. Gravitacinės traukos laukų kryžkelėje	267
2 skyrius. Trapūs, bet realūs siluetai	272
§ 1. Žaibolaidinė mintis, arba Anatolijaus Burbulio atvejis	272
§ 2. Aimée Dostojevskaja apie lietuvišką tėvo kilmę	275
§ 3. Apie F. Dostojevskio „virsmo“ paslaptį... ..	279
§ 4. A. Dostojevskaja apie Levą Tolstojų	282
§ 5. Ką pranešė Levo Tolstojaus dukra Aleksandra?	284
§ 6. Rašytojų sugretinimas: interpretacijos krislai	287
V. PILIETIŠKUMO ATVAŠYNAI	293
1 skyrius. Pilietiškumo konfigūracijos erdvėlaikyje	295
§ 1. Kodėl pilietis?	295
§ 2. XVI–XIX amžiai: kilmingųjų luomas	296
§ 3. XVIII–XIX amžiai: valstietija	301
§ 4. Kur ir kaip krypo pilietiškumo trajektorijos?	307
§ 5. Lietuvių sukilimas 1941-aisiais: tautinio pilietiškumo apogėjus	311
§ 6. Sovietmetis: nuo ginkluotos kovos prie „taikios“ rezistencijos. „Balticum“ atvejis	315
2 skyrius. Nacionalinis sąmoningumas šiandien: jaunuomenės pasirinkimo drama	322
§ 1. Transatlantinio skrydžio didvyriai ir jų vaikaičių pasaulis	322
§ 2. Kreipinys „Lietuvos žmonės“ ir jo „žiedai“	326
§ 3. Apie nūdienos „blūdo“ veidą ir jo bruožus	330
§ 4. Dar kartą (primygtinai) apie ugdymą	333
§ 5. Užmirštieji rezervai	337
3 skyrius. Tautos kokybinis virsmas: „krizės asmenybė“ ir jos portretas	342
§ 1. Prologinės sociosofinės mintys	342
§ 2. „Krizės asmenybė“. Kas ji?	345
§ 3. Tradicionalistas-etnokolektyvistas	347
§ 4. Pragmatikas (utilitaras)	349
§ 5. „Simuliakras“ (simuliantas)	350
§ 6. Marginalas	352
§ 7. „Užribio klasės“ asmuo	353
§ 8. „Krizės asmenybės“ sklaida ir jos reguliavimo galimybės	354
§ 9. Kas ta „normatyvi“ asmenybė?	357

VI. EPILOGAS. TAUTA LAIKO SKERSVĖJUOSE	359
1 skyrius. Didžiųjų laimėjimų akcentai	361
§ 1. Prologo mintys su paaiškinimais	361
§ 2. Piliakalnių tinklas	363
§ 3. Karinė galia	366
§ 4. Valstybingumo įtvirtinimas	368
§ 5. Integravimasis į Europos civilizaciją	370
§ 6. Protėvių kultūros tęstinumas	372
2 skyrius. Didžiųjų pralaimėjimų akcentai	375
§ 1. Prologas su pasiaiškinimais	375
§ 2. Karalystės statuso praradimas	377
§ 3. Valstybinės ideologijos nebuvimas	379
§ 4. Lenkų krikščioniškosios misijos realija	382
§ 5. Baltų prigimtinės kultūros nunykimas	384
§ 6. Kilmingųjų luomo nutautėjimas	387
§ 7. Urbanizuotos veiklos perleidimas kitataučiams	390
§ 8. Vilniaus krašto slavizacija	392
§ 9. Sovietų okupacija	394
§ 10. Baigiamosios mintys	397
3 skyrius. Tautos ir jos valstybės tvarumo filosofija	398
§ 1. Iš paskos slenkantis Pabaisko šešėlis... ..	398
§ 2. „Ižūlaus“ projekto pristatymas	400
§ 3. Atvirumas	403
§ 4. Adekvatus dialogas su pasauliu	405
§ 5. Subsidiarumas	406
§ 6. Konsensusas (pilietinis sutarimas)	407
§ 7. Komunitarizmo ir privatumo dermė	409
§ 8. Dvasingumo (<i>sacrum</i>) ir materialumo (<i>profanum</i>) dermė	410
§ 9. Segmentacijos (diferenciacijos) ir vienijimosi (integracijos) dermė	412
§ 10. Kultūros normatyvumo ir modulumo dermė	413
§ 11. Intelektu ir veiksmo dermė	415
§ 12. Nacionalinės kultūros ir supranacionalumo dermė	416
§ 13. Tautos ir valstybės vienovė	418
§ 14. Kokį mąstymo tipą renkamės?	419
§ 15. Post scriptum	421
UŽSKLANDA. Mintys apie lietuvių istorinį nuosmukį ir tautos Dvasią	423
Pastabos ir apmąstymai antrajai knygos laidai	432
Asmenvardžių rodyklė	441